

A 26253

N° 71

~~32~~

Aruanne

St. Peterburi Eesti Karskuse
seltsi

„Ustawuse“

tegemusest 1898 aastal.

„USTAWUS“

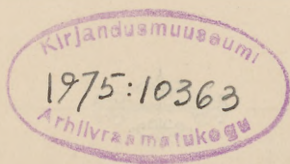
СПБ. ВОСТОЧНОЕ ОБЩЕСТВО ТРЕЗВОСТИ

—> Поварской пер., 17. <—

Turjewis 1899.

A. Grenzsteini trüfikoda.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 7 мая 1899 года

I. Seltsi siismene elu.

a.) **Liikmete arv.** 1898 aastasse astudes oli jeltfil 37 liiget, 32 meesterahwast ja 5 naisterahwast. Aasta jookfjul astufiwad liikmeteks 15 ifikut, 8 meesterahwast ja 7 naisterahwast; liikme arwuft lahufiwad 9 ifikut. Aasta lõpul oli jeltfil feega 43 liiget, 31 meesterahwast ja 12 naisterahwast, nende hulgas 5 auuliiget: Auu-efimees A. Weizenberg, auuliikmed Dr. J. Hurt, M. J. Eifen, A. Klink ja J. Järw.

b.) **Eestfeisus.** Üleüldijel liikmete koosolekul 18. januaril waliti 1898 aastaks järgmine eestfeisus:

Efimees: cand. ling. orient. A. J. Tombach.

Efimehe abi: A. Siimann.

Kirjatoimetaja: J. A. Feldmann.

Kirjatoimetaja abi: A. Rebane.

Laekahoidja: M. Malkow.

Laekahoidja abi: H. Hansmann.

Raamatukogu hoidja: A. Semmel.

Raamatukogu hoidja abi: J. Räsjon.

Reuifioni kommisjoni liikmed: A. Janfon,

J. A. Simpmann, W. Pärtelpoeg.

Aasta jookfjul oliwad eestfeisufes järgmised muudatused: 1) aprilli kuul lahkus omaft ametift raamatukogu hoidja A. Semmel, tema afemele waliti J. Mufküll. 2) detfembri kuul lahkus ametift raamatukogu hoidja abi J. Räsjon, tema ameti kohufte täitjaks uute walimisteni nimetas üleüldine koosolek 20. detfembril R. Wollbergi.

Seltfi tööpõllu laienemife ja tegewufe kaswamise tõttu waliti 1898 aasta jookfjul eestfeisufe toetufeks weel 5 kaaja aitajat liiget, nimelt üleüldijel koosolekul 18. januaril asetäitjaks efimehe abiks Eh. Orras, asetäitjateks laekahoidja abideks P. Soon ja H. Paljon, ning üleüldijel koosolekul 27. septembril asetäitjateks raamatukogu hoidja abideks R. Wollberg ja A. Dampf. Nende hulgaft lahkus aasta jookfjul omaft ametift P. Soon, kes Peterburift ära sõitis, tema afemele waliti J. Ostrat.

- d.) **Pidu-toimefond.** Eestseisuse kõrwal töötab pidude toimepanemiseks iseäranis pidu-toimefond. Aasta algul oli pidu-toimefondil 20 liiget, nende hulgas 5 üliõpilast. Aasta jooksul lahkusiwad pidu-toimefondist 5 liiget, juurde tuliwad 12, seega oli aasta lõpul pidu-toimefondi üldine liikmete arv 27, nende hulgas 6 üliõpilast.
- e.) **Koosolekud.** Koosolekuid on peetud üleüldse 32, nendest 4 üleüldist koosolekut (18. jan., 26. apr., 27. sept., ja 20. dec.), 18 eestseisuse koosolekut ja 10 pidu-toimefondi koosolekut.

II. Seltsi wälimine tegewus.

- a.) **Pidud.** 1898 aastal on selts üleüldse 87 pidu toime pannud: 1 juurema pidu-õhtu kontserti ja näitemänguga 21. novembril mõisnikkude seltsi saalis. 40 perekonna-õhtut kõnede, ettelugemiste, laulu ja muusikaga. 43 noorerahwa lõbu-õhtut iste ja ringmängudega. 2 muusika-õhtut. 1 pidusöögi seltsi 5 aastase festuse mälestuse päewal 26. aprillil.

Tähendatud pidudest on osa wõtnud üleüldse 7711 inimest. Sisse on tulnud pidudega 1898 aasta jooksul 2962 rbl. 57. kop. wälja läinud 1794 rbl. 55 kop., seega on pidud puhast kasu annud 1168 rbl. 2 kop.

Pidutoodetena on kõneldud peetud perekonna-õhtutel üleüldse 54—21 isiku poolt ja nimelt, ainete järele ära jaotatud, kombeteadusest ja karstuse küsimusest 12, kirjandusest ja kirjanduse ajalooft 7, looduse teadusest 7, kultuuri ja hariduse ajalooft 6, täheteadusest 5, kaswatuse teadusest 4, hingeelu teadusest 4, majanduse teadusest 2, rahwa- ja maade-teadusest 2, naisküsimusest 2, nalja jmsuga 2 ja terwise teadusest 1 kõne.

Ettelugemisi on olnud 7 korda 3 isiku poolt. Ette loeti juuremalt jaolt paremaid kirjatoõsijid karstuse tegewuse põllult.

Ette lugemist on 9 pidu-õhtul 4 isiku poolt olnud. Peaaegu igal perekonna-õhtul kosteti rahwa poolt küsimiste fasti pandud küsimuste pääle mitmesuguste teaduste põllult.

Muusikalisteks pidu-toodeteks on olnud mitmesuguste mänguriistade soolod, duettid, triod, kuika keelpillide orkestri mäng, üleüldse on seltsi pidu-õhtutel 1898 aasta jooksul 25 muusikalist toodet 13 isiku poolt olnud.

Koori laulu on 17 pidu õhtul pakutud sega- ja meestefooride poolt. Pääle selle on 3 pidu õhtul naljalaulusid soolona ette kantud.

Piduõhtul 21. nov. etendati Minna Canthi näitemäng „Murdwargus“ J. Bloompui tõlkes, osalisi oli 18.

b.) **Koorid.** 1898 aasta jooksul on seltsil korda läinud omale 3 koori asutada, nimelt muusika-koori, sega-koori ja meeste-koori. Muusika- ja sega-koori juhatab hra M. Üüdig, meestefoori hra R. Waher. Aasta lõpul oli seltsi muusika kooris 12 mängijat, sega-kooris 25 lauljat, meeste-kooris 12 lauljat.

d.) **Söögi- ja theemaja.** 10. jaanuaril 1898 a. awas selts ülemapoolse lubaga omas korteris (Поварскоѣ пер. № 17) söögi- ja theemaja, mille eest ta aasta jooksul 440 rubl. üüri sai. Söögi- ja theemaja seisab seltsi eestseisuse alalise ja otsekohese ülewaatuse all, kes iseäranis rõhku ettekan-tawate toitude tõlbduslike külje pääle paneb ja puhutse ning korrapäralise söökide valmistamise üle walwab. Toitude hinnad on eestseisus, ka waesemate rahwa liik-mete tarwitusi tähele pannes, võimalikult odawaks mää-ranud, ülepea ei aja selts söögimaja asjus mitte ärilistku kasu taga. 1898 aasta jooksul on seltsi söögimajas üle-üldse ligi 12000 inimest lõunat söömas käinud.

e.) **Raamatukogu.** Seltsi raamatukogust ei võidud 1898 aasta jooksul raamatuid lugemiseks wälja anda, sest et sellekohane luba ülemat poolt alles aasta lõpul tuli.

g.) **Lugemise tuba.** Seltsi lugemise tuppa, mis niihästi seltsi liikmetele, kui ka wõderastele hinnata lugemiseks awatud oli, käis 1898 aasta jooksul 20 Eesti, Wene, Saksa ja Soome keelset ajalehte, nende hulgas 3 kars-kuse siisulist ajalehte: „Вѣстникъ трезвости“, „Die Freiheit“ ja „Internationale Monatschrift zur Bekämpfung der Trinksitten.“

III. Seltsi wa-

a) Laefa

Sissetulek.

	Rbl.	R.	Rbl.	R.
Alaääk 1. januariks 1898 a.			5	07
Pidude arwe:				
a) Perekonna õhtutel sissetulnud . . .	1015	74		
b) Muusika õhtutel " . . .	110	17		
d) Noorerahwa lõbu-õhtutel " . . .	898	51		
e) Välimisel suurel piduõhtul 21. nov.	938	15		
g) 1899 a. pääle ülesantud esialgsed ku- lud suurema p'du-õhtu toimeta- miseks 7. webr. 1899 a. . .	107	50	3070	07
Liikmemaksu arwe:				
Sissetulnud 1897 a. eest liikmemaksu .	7	—		
" 1898 a. " " .	56	—	63	—
Korteri arwe:				
Thee- ja söögimaja üüri	440	—		
Kiide warnade üüri	23	50		
Suurdelsõikajate seltsi käest seltsi ruu- mide tarvitamise eest üüri	75	—		
Köögi korraldamise eest majaperemehe poolt tagasi maksetud	7	50	546	
Liiknuwa waranduse arwe:				
Lõhutud asjade eest taju			2	40
Raamatukogu arwe:				
Raamatukogu hoidja käest raamatute lugemise eest 1897 a.	15	35		
Raamatute ostmiseks määratud rahast väljaandmata jäänud summa tagasi- maksetud	1	80	17	15

randusline seis.

aruanne.

Wäljaminek.

	Rbl.	R.	Rbl.	R.
Pidude arwe:				
a) Koduste pidude (perekonna-õhtute, muusika õhtute ja noorerahwa lõbu-õhtute) kulud	856	40		
b) Wälimise suure pidu-õhtu kulud 21. nowembril	488	47		
d) Seltsis tegewatele Gesti üliõplastele määratud puhas tulu wälimisest suurest pidu-õhtust 21. now. . . .	449	68		
e) Erialgsed kulud suurema pidu-õhtu toimetamiseks 7. webr. 1899 a. .	107	50	1902	05
Liikmemaksu arwe:				
Esikombel faks forda laekaraamatusse kirjutatud liikmemaks 1898 a. eest .			1	—
Korteri arwe:				
Korteri üür	1200	87		
Söögi ainete hoiukoha üür	12	—		
Korteri korraldamise kulud	88	—	1300	87
Majandusliste kulude arwe:				
Teenijate palgaks ja kingituseks, korteri korrahoidm. ja muud vähem. kulud			104	25
Liikuwa waranduse arwe:				
Liikawat warandust juurde ostetud .			375	13
Raamatukogu arwe:				
1897 a. arwe järele ostetud raamatute ja raamatute köitmise eest wäljamaksetud	13	60		
1898 a. raamatuid juurde ostetud ja köitmise eest maksetud	27	30	40	90

III. Seltsi wa-

a) Laenu

Sissetulek.

	Rbl.	R.	Rbl.	R.
Räsiroha arwe:				
Thee- ja söögimaja pidaja poolt kauba kindlustamiseks sisse maksetud tagasi- päritaw raha			200	—
Wõla arwe:				
1898 a. jooksul mitme isiku käest lae- natud			568	47
Hoiukassa arwe:				
Hoiukassas 1897 a. hoitud raha %/o %/o			15	18
Kassuse kirjanduse arwe:				
Kassuse kirjanduse väljalaotamiseks fingitud			1	—
K o f f u :			4488	34

randusline seis.

aruanne.

Wäljaminek.

	Rbl.	R.	Rbl.	R.
Jugemise toa arwe:				
Ujalehtede tellimise raha			18	60
Kuulutuste arwe:				
Kuulutuste eest „Postimehes“ 1897 a.			12	15
Kantselei kulude arwe:				
Kantselei kuludeks ja tarwitusteks välja antud			41	09
Käskraha arwe:				
Endisele thee- ja söögimaja pidajale kauba kindlustamiseks fissemaksetud summa tagasi maksetud			45	—
Wõla arwe:				
1894—1897 a. wõlga tasutud	79	96		
1898 a. wõlga tasutud	518	47		
1898 a. wõla % %	1	—	599	43
Mitmesuguste kulude arwe:				
Mitmesugused vähemad kulud ja wäl- jaminekud			40	65
Allejääk 1. januariks 1899 a.			7	22
K o f f u:			4488	34

b.) **Liikuvate varanduse aruanne.**

Liikuvat varandust oli seltsil nõriraamatu järele 1. ja-
nuaril 1898 a. 554 rbl. 28 kop. väärt.

1898 a. jooksul juurde tulnud:

1) Ostu teel	375 rbl. 13 kop.	"
2) Ringituse teel	26 rbl. 23 kop.	"
3) 1897 a. loterii võitudeks mää- ratud asjadest pärimata jäänud	40 rbl. — kop.	"
Kokku:	441 rbl. 36 kop.	"

Seega on seltsil 1. jaanuaril 1899 a. liikuvat varandust
üleüldse 995 rbl. 64 kop. väärtuses.

d.) **Raamatukogu aruanne.**

Raamatukogus oli 1. jaanuaril 1898 a.

222 raam. 91 rbl. 71 f. väärt.

1898 a. jooksul juurde tulnud:

1) Ostu teel	12 raam. 14 rbl. 05 f. väärt.
2) Ringituse teel	117 " 30 " 94 " "
Kokku:	129 raam. 44 rbl. 99 f. väärt.

1898 a. jooksul teadmata kombel kaduma läinud:

3 raam. — rbl. 48 f. väärt.

Seega on seltsi raamatukogus 1. jaanuaril 1899 a. 348
raamatut 136 rbl. 22 kop. väärtuses.

**Seltsi warandusline seis 1. jaanoril 1899 a.
on seega järgmine:**

	Seltsi päris on.		Seltsilt pärida.	
Seltsi päris on:				
Seltsi laekas jularaha	7	22		
Viikawat warandust	995	64		
Raamatufogus raamatuid	136	22		
Seltsilt pärida on:				
Thee- ja söögimaja pidaja käsiraha . .			200	—
M. Pärteni käest laenatud summa . .			50	—
K o f f u:	1139	08	250	—

Seega on seltsil otsekohesest wara, s. o. rohkem seltsi päris kui seltsilt pärida, 889 rbl. 08 kop. eest.

IV. Võrdlus seltsi tegemusega endistel aastatel.

Seltsi tegemuse laienemisest 1898 aasta jooksul annab kõige paremat tunnistust järgmine võrdlew kokkuseade, mille arwud wiimaste 4 aasta aruannetest on wõetud:

1895 a. toimetas selts	10	pidu	16	kõne	ja	2	ettelugemise	ga
1896 " " "	4	"	5	"	—	"		
1897 " " "	14	"	15	"	8	"		

Kokku **3** aasta jooksul **28** pidu **36** kõne ja **10** ettelug.,
 1898 a. jooksul üksi toim. selts 87 pidu 54 kõne ja 7 ettelugemist.,
 pääle näitemängu ja rohke laulu- ning muusika-lõbu, kui
 endiste aastate pidudel pakuti.

Muuhisama filmapaisiwalts fujutatawad seltsi tegemuse laienemist ka wiimaste 4 aasta laeka-aruanete arwud:

1895 a. ülejääb endisest aastast	180 r. 83 f.	sissetul.	936 r. 33 f.
1896 a. " " "	387 r. 80 f.	"	451 r. 66 f.
1897 a. " " "	334 r. 33 f.	"	1436 r. 50 f.

3727 rbl. 45 fop.

1895 a. wäljam.	729 r. 36 f.	ülejääb teisest a.	387 r. 80 f.
1896 a. " "	505 r. 13 f.	" " "	334 r. 33 f.
1897 a. " "	1765 r. 76 f.	" " "	5 r. 07 f.

3727 rbl. 45 fop.

1898 a. ülejääb endisest a. 5 r. 07 f. sissetulek 4483 r. 27 f.

4488 rbl. 34 fop.

1898 a. wäljaminef 4481 rbl. 12 fop. ülesejääf 7 rbl. 22 fop.

4488 rbl. 34 fop.

Liikmeid oli feltfil	1895 a. —	53
	1896 a. —	30
	1897 a. —	37
	1898 a. —	43.

V. Üleüldine tagasiwaade feltfi elu peale 1898 aastal.

25. aprillil 1898 a. sai 5 aastat mööda seft ajast, kui St. Peterburi Gesti karstuse felt „Ustawus“ oma tegewuse päälinna suguwendade keskcl alustas. Gjinefe wiie aasta jooksul oli feltfi tegewus wähene. Paleusliised püüded, mis feltfi asutajate rinnas pesitafiwad, ei wöinud ennaft tähtsamaks teoks muuta, seft feltfi rahaline seisuford oli nõrk ja tegelafi oli wähc. Karstuse püüetele paremaks raja rajujaks ja tee sillutajaks on haridus, päälinna Gesti haritud ringkonnad aga waatafiwad feltfi esimestel eluaastatel külmalt ja osawõtmata tema tegewuse pääle. Kuid aja jooksul on asjad muutunud ja paranenud. Kiigi walitsuse loaga toime pandud loterii 1897 aastal tõi suurema summa feltfi laekasse, mille tõttu felt omale findla asupaiga muretseda wöis. Ugarad noored jõud päälinna Gesti üliõplaste keskelt paniwad käed adra külge ning ka muidu kogus rohkesti haritud mehi feltfi tegelaste sekka. Nende tööwiljast annawad tunnistust eespool ettetoodud arwud. Ka wäljaspoolt on feltfi töö ja tegewus tähelepanemist leidnud. Päälinnas asuw Wene karstuse felt, niisama ka siinne Soome karstuse felt, on mööda

läänud aasta jookkul seltsile oma kae wennalikuks ühenduseks ühijel tööpõllul wastu sirutanud.

Kuid mis on selts karstuse edendamiseks teinud? On ju ometi seltsi sihtiks wõitlus liia joomise wastu päälinna eestlaste seas? Kui palju seltsi tegewuse tõttu päälinna juguwendade seas joomine wähenenud on, sellepääle aru-
anne seltsi tegewusest 1898 aastal wastust ei anna ja ei wõigi anda, et aga selts kõige tema wõimuses seiswate abinõudega joomise wastu on wõidelnud, jeda näitab juba pääliskaudne pilt seltsi wälimise tegewuse pääle möödaläänud aastal. Kaugelt suurem hulk päälinnas asuwatest eestlastest on wabriku töölised ja käsitöölised, kes nädalise raske töö järele ainult laupäewa õhtuti ja pühapäiwiti priid on. Tegelik elu näitab, et jarnased priid tunnid tihtilugu juht muu lõbu puudusel joomakohdades ära wiidetakse. Karstuse seltsi kohus oli siin abi pakfuda ja jeda on ta minewasest aastast pääle wanumata täitnud. Kulu ja waewa pääle waatamata toimetas selts igal nädalal laupäiwiti perekonna õhtuid teaduslise siuga kõnede ja muu hariwate lõbustustega, pühapäiwiti aga nõnda nimetatud noorerahwa-lõbuõhtuid ilma findla eestawata kõige nende lõbustustega, millega harilikult noored inimesed wiisakates perekondades üheskoos oma aega wiidawad. 87 pidu on selts 1898 a. toimetanud ja seega 87 korda igale juguwennale wõimalikuks teinud omad priid tunnid kainelt ja wiisakalt mööda jaata. Kõned, mis seltsi pidudel peetud said, puututasiwad huwitawaid küsimusi peaaegu kõigilt teaduse põldudelt, nad oliwad rahwalikud, arusaadawad seletused, mille pääsihtiks oli kuuljates osawõtmist paremast, ülemast ja kaunimast lõbust äratada, mis ainult waimuelu põllul oma idusid ajab. Niisama jughat, äratawat, meelt ja mõistust teritawat ja waimuomandusi kaunistawat tähendust ja mõju katjus selts ka muude pakutud lõbustustele anda. Üks abinõu wõitluseks joomise wastu oli ka seegi, et selts oma lugemise toa rohke ajalehtedega igaihele hinnata lugemiseks awas. Ühe sõnaga öeldud, seltsi tegewust juh-
tis igas ettewõttes ainuke piüie halwa ja kahjuliku jooma-lõbu asemel teist puhtamat ja paremat lõbu pakfuda ning oma juguwendade seas esimese kahju ja teise kasu arusaamist äratada. — 1898 a. oli esimene aasta seltsi tegewuses laienenud tööpõllul. Weel oli wõitlemist raha puudusega, niisama juhtis ka mitme-

juguste majandusliste küsimuste korraldamine tööjõudusid välistamise tegewuse juurest vähem wiljakandja sijemise töö kallale, kuid kindlaste võib loota, et tulewal aastal, kus neid takistusi osalt enam ei ole, selts ka kindlama ja otsema sammuga oma eesmärgi poole edasi astuda võib, selle eesmärgi poole, mille nimeks on „oma sugurahwa õnn ja häa käekäit.“

Geistseisus.

